

İşletme adları ve ticaret ünvanları bir marka ile benzeşirse ne olur?

TİCARET SİCİLDE TESCİL EDİLMİŞ ÜNVANINIZI, YILLARDIR İŞYERİNİZİN KAPISINDA ASILI TABELANIZI DEĞİŞTİRMEK ZORUNDA KALMAK: MARKANIN GÜCÜ

NAYIF ALTAŞ

1981'de Mardin/Midyat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamladı. 2004 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 2010 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programını ekonomi hukuku alanında hazırladığı "Kâr Dağıtım Teklifinin Reddi Yönündeki Genel Kurul Kararlarının İptalinin Sonuçları" başlıklı proje çalışması ile tamamladı. 2006 yılında ÜNSEVER'de tamamladığı Avukatlık Stajının ardından İstanbul Barosu'na kaydoldu. 2006 yılından bu yana ÜNSEVER'de Avukatlık mesleğini sürdürmektedir. Nayif ALTAŞ aynı zamanda Türk Patent Enstitüsü Marka Vekilliği Siciline 1979 sicil numarası ile kayıtlı Marka Vekilidir.

Ticaret Sicilde tescil edilmiş ünvanınızı değiştirmek zorunda kalsanız ya da babadan kalma tabelanızı işyerinizin kapısından indirmeye polis gelse, hatta işyerinizin adını taşıyan tüm kağıtları toplasa gitse... Olmaz mı? Olur! Eğer ünvanınız ya da işletme adınız başkası tarafından marka olarak seçilmiş ve Türk Patent Enstitüsü (TPE) nezdinde tescil edilmişse bunların olması mümkün hatta kaçınılmazdır. Başkasının markası sizin ünvanınızı da işletme adınızı da döver...

Öyle ki seyahat acentası kurdunuz, seyahat acentanızın ünvanını Kültür ve Turizm Bakanlığı'na kabul ettirdiniz, Ticaret Sicil Gazetesi'nde seyahat acentanızın ünvanı yayınlandı ama bir gün aynı adı marka olarak tescil ettirmiş bir başkası, seyahat acentası olmasa dahi sizin ünvanınızı kullanmanızı engelleyebilir.

Marka-İşletme Adı-Ticaret Ünvanı nedir?

Ticari hayatın en önemli ayırt edici işaretlerinden olan Marka, İşletme Adı ve Ticaret Ünvanı kavramları arasında süregelen tartışmalara ilişkin olarak öncelikle **hangi kavramın tam olarak neyi ifade etmekte olduğu** hususunu açıklığa kavuşturmak yerinde olacaktır.

Bu kapsamda Marka-İşletme Adı-Ticaret Ünvanı nedir? sorusuna geçecek olursak;

- **Marka;** bir işletmenin mal ve/veya hizmetlerini, bir başka işletmenin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlamak koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayımlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işarettir. *(örneğin Arçelik, Coca Cola, Samsung, Nestle vb. gibi)*

• **Ticaret Ünvanı;** bir ticari işletmenin sahibinin adı olup, işletmenin sahibi olan gerçek ya da tüzel kişiyi göstermekle birlikte bir işletmeyi diğer işletmeden ayırmak konusunda dolaylı bir işleve sahiptir.¹ Bu kapsamda ticaret ünvanının temel işlevinin gerçek ya da tüzel kişilerin tanımlanması, gösterilmesi yanında sahip olunan işletmenin bir diğer işletmeden ayırt edilmesidir. (*Örneğin Arçelik A.Ş., Nestle Türkiye Gıda Sanayi A.Ş., Coca Cola İçecek A.Ş. vb. gibi*)

• **İşletme Adı;** bir ticari işletmenin adı olma ve ticari işletmeyi tanıtmaya işlevine sahiptir.² Yani İşletme Adının fonksiyonu ticari işletmenin benzer işletmelerden ayırt edilmesine yöneliktir. Ticaret Ünvanında olduğu gibi işletmeyi işleteni göstermek işlevi bulunmamaktadır.³ (*Örneğin Saray Muhallebicisi, Günaydın Et Lokantası; Tarihi Sultanahmet Köftecisi vb. gibi*)

Görülebileceği üzere Marka, Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı kavramları birbirlerinden tamamen farklıdır. Ancak bu farklılık “Ticaret Ünvanınızın” ya da “İşletme Adınızın” TPE Marka Siciline de tescil edilmesini engellemez bilakis tam bir hukuksal korumadan yararlanmak adına kişi adları, sözcükler, şekiller, harfler, sayılar vb. gibi ibareler ve logolar gibi Ticaret Ünvanınızı ve İşletme Adınızı TPE Marka Siciline tescil ettirmeniz gerekir.

¹ Prof. Dr. Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiye Hukuku, Beta Yayınları, Güncelleştirilmiş 2. Bası, İstanbul, 2002, s. 22.

² Prof. Dr. Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiye Hukuku, a.g.e., s. 23.

³ Prof. Dr. Hamdi Yasaman, Marka Hukuku İle İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları II, Vedat Kitapçılık, 1. Bası, İstanbul, 2005, s. 99.

Marka–Ticaret Ünvanı–İşletme Adına İlişkin Kanuni Düzenlemeler

Ticari hayatın en önemli ayırt edici işaretlerinden olan Marka, İşletme Adı ve Ticaret Ünvanı kavramları arasında süregelen tartışmalara ilişkin olarak öncelikle hangi kavramın tam olarak neyi ifade etmekte olduğu hususunu açıklığa kavuşturmak yerinde olacaktır.

Türkiye’de marka haklarına ilişkin temel düzenleme 27/06/1995 tarihli ve 22326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’dir.

Ticaret Ünvanı gerek 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı mülgâ (yürürlükten kaldırılmış) Türk Ticaret Kanunu’nda gerekse 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmiştir.

İşletme Adı kavramı da aynı şekilde mülgâ Türk Ticaret Kanunu ve yürürlükte bulunan Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenme alanı bulmuştur.

Görülebileceği üzere; Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı Marka haklarına ilişkin olarak **“Kanun Hükmünde Kararname”** şeklinde yapılan düzenlemenin aksine doğrudan **“Temel Kanun”** olarak düzenlenmiştir.

Marka–Ticaret Ünvanı–İşletme Adının fonksiyonları birbirinden

tamamen farklıdır!

Yukarıda kısaca tanımlanmış olduğu üzere Markanın, Ticaret Ünvanının ve İşletme Adının fonksiyonları birbirinden tamamen farklı olup, farklı alanlarda düzenlenmişlerdir.

“Marka, taciri ya da ticari işletmeyi değil, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini, diğer teşebbüslerin benzer mal veya hizmetlerinden ayırt etmek amacıyla kullanılır. Bu itibarla fonksiyonu tümüyle ticari işletmenin ürettiği, pazarladığı ya da sağladığı mal veya hizmetleri ayırt etmeye yönelik bulunmaktadır.”⁴

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 39. ve 52. maddeleri arasında düzenlenmiş bulunan Ticaret Ünvanı gerçek ya da tüzel kişi tacirler tarafından **“ticari işletmelerinin diğer ticari işletmelerden ayırt edilmesi amacıyla”** kullanmaları kanuni bir zorunluluk olarak ifade edilmiştir.⁵

İşletme Adı da Ticaret Ünvanı ve Markadan tamamen farklı olarak **“işletmenin tanıtılması ve diğer işletmelerden ayırt edilmesini sağlama”** işlevine sahiptir.⁶

⁴ Prof. Dr. Hamdi Yasaman, a.g.e. s. 99.

⁵ Bakınız 6102 s. TTK madde 39:

“(1) Her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu ünvan altında imzalamak zorundadır.

(2) (Değişik birinci cümle: 26/6/2012–6335/6 md.) Tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılır. Tacirin işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmesinin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesinin adresi de gösterilir. Tüm bu bilgiler şirketin internet sitesinde de yayımlanır. Bu sitede ayrıca, anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı, limited şirketlerde müdürlerin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticilerin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı yayımlanır.”

⁶ Bakınız 6102 s. TTK madde 53: *“(1) İşletme sahibi ile ilgili olmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan adların da sahipleri tarafından tescil ettirilmesi gerekir. Tescil edilen işletme adları hakkında da 38, 45, 47, 50, 51 ve 52 nci maddeler uygulanır.”*

Ünvanın Markasal Kullanımı Marka Hakkına tecavüz teşkil edebilir!

Ünvanın Markasal Kullanımını; “Ticaret Ünvanının işletmenin ürettiği, pazarladığı ya da sağladığı mal veya hizmetlerini diğer işletmenin ürettiği, pazarladığı ya da sağladığı mal veya hizmetlerden ayırt etmeye yönelik olarak kullanılması” şeklinde tanımlamak mümkündür. 556 sayılı KHK uyarınca; Ticaret Ünvanının sahip olduğu temel fonksiyonun (ticari işletmenin diğer ticari işletmelerden ayırt edilmesi) dışına çıkarak işaretin markasal olarak kullanılması **“Marka Hakkına Tecavüz”** teşkil edecektir. Bu soyut ve teorik ifadelerin yaşamdaki karşılığı, her ne kadar hukuki düzenlemelerdeki amaç bu olmasa da TPE tarafından tescil edilmiş marka ile benzer ünvan ya da işletme adı kullanılması halinde markaya tecavüz hükümleri uygulanması olmaktadır.

“Tescilsiz Kullanımın” başınıza iş açabileceğini unutmayın!

Markanızın **“eskiye dayalı kullanımı”** ya da **“onu piyasada tanınmış hale getirmiş olmanız”** gibi durumlar sizleri anılan markayı sizden önce davranıp, TPE’de adına tescil ettirmiş kişiler karşısında oldukça zor durumlara sokabilir. Tescilsiz kullanımın yol açacağı bu gibi durumların önüne geçmek adına yıllardan bu yana kullanmakta olduğunuz Markanızı, Ünvanınızı ya da İşletme Adınızı daha fazla vakit kaybetmeksizin marka olarak tescil ettirmeniz yararlı olacaktır.

Markanıza, Ticaret Ünvanınıza ya da İşletme Adınıza yönelik**Tecavüz / Haksız Kullanımlara sessiz kalmayın!**

Markanızın, Ticaret Ünvanınız ya da İşletme Adınızın başkaları tarafından kullanılmasına göz yummanızın anılan kullanıma karşı hukuken hak kaybına uğramanıza yol açacağı unutulmamalıdır. **“Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı”** olarak nitelenen böylesi bir durumda Markanıza, Ticaret Ünvanınıza ya da İşletme Adınıza yönelik Tecavüze/Haksız Kullanıma mutlak suretle karşı çıkmalısınız ve kanundan doğan haklarınızı kullanmaktan geri durmamalısınız!

6102 s. TTK ile birlikte Ticaret Ünvanı ve İşletme Adına Tecavüz**durumunda kullanılabilir haklarınız genişletilmiştir!**

En önemli ayırt edici işaretlerden olan Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı kavramlarına ilişkin olarak 6102 s. TTK'da yeni düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre Marka mevzuatının tescilli marka sahibine bahşetmiş olduğu birtakım haklar ile paralel olarak Ticaret Ünvanı ya da İşletme Adını usulüne uygun olarak tescil ve ilan ettirmiş (Bkz. 6102 s. TTK 50. madde) gerçek ya da tüzel kişi tacirler bakımından da kullanılabilir hale gelmiştir. ⁷

Yeni düzenleme ışığında; Ticaret Ünvanı ya da İşletme Adını tescil ettirmiş olan tacirler “ticaret ünvanına vaki tecavüzün tespiti, haksız kullanılan ticaret ünvanının değiştirilmesi ya da silinmesi, kusur halinde tazminat talep etme” şeklindeki mevcut haklarının yanı sıra artık;

- Tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını,
- Gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını,
- Ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecevazinin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.

⁷ Bakınız 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun “Bildirim ve Ceza” başlıklı 51. maddesi:

“(1) Bütün mahkemeler, memurlar, ticaret ve sanayi odaları, noterler ve Türk Patent Enstitüsü görevlerini yaparlarken bir ticaret ünvanının tescil edilmediğini, kanun hükümlerine aykırı olarak tescil edildiğini veya kullanıldığını öğrenirlerse durumu yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar. (2) (Değişik: 26/6/2012-6335/7 md.) 39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır. (3) (Ek: 26/6/2012-6335/7 md.) 46 ncı maddeyi ihlal edenler veya 49 uncu maddeye aykırı olarak ticaret ünvanını devredenlerle devralan ve kullananlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır.”

Ayrıca bakınız 6102 s. TTK “Ünvanına Tecavüz Edilen Kimsenin Hakları” başlıklı 52.maddesi;

(1) Ticaret ünvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret ünvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecevazinin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.

(2) Mahkeme, davayı kazanan tarafın istemi üzerine, giderleri aleyhine hüküm verilen kimseye ait olmak üzere, kararın gazete ile yayımlanmasına da karar verebilir.

Tescil edilmemiş ticaret ünvanı, işletme adı ve/veya

markanın tam bir hukuksal korumadan faydalanamayacağı

unutulmamalıdır!

Gerek Marka mevzuatımızda gerekse Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı kavramlarına ilişkin TTK kapsamında öngörülen hukuksal korumadan tam olarak faydalanılabilmesi Marka, Ticaret Ünvanı ve İşletme Adının tescil edilmesine bağlıdır.

556 s. Kararnamenin 1. maddesinde de ifade edildiği üzere; *“556 s. KHK’ nin amacı anılan hükümlerine uygun şekilde tescil edilmiş markaların korunmasını sağlamaktır.”* ve **“Marka Hakkının Elde Edilmesi”** başlıklı 6. maddesi uyarınca; *“Bu Kanun Hükmünde Karaname ile sağlanan marka koruması tescil yoluyla elde edilir.”*

Tescil edilmemiş olan Marka, Ticaret Ünvanı veya İşletme Adı bu hususlara ilişkin özel olarak düzenlenmiş hükümlerden yararlanamamakla birlikte TTK’da Haksız Rekabete ilişkin öngörülen hükümler kapsamında koruma altına alınmış olacaktır.

Sonuç olarak; marka mevzuatımızın öngördüğü ulusal/uluslararası korumadan yararlanılabilmesi için **“Markaların Mutlak Suretle TPE Nezdinde Tescil Edilmesi”** gerekmektedir. Aynı şekilde **“Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı’nın Mutlak Suretle İlgili Ticaret Sicili Memurluğu’na Tescil ve İlanı”** gerekmektedir.

Kötü rüya görmektense uyanık yatmak iyidir:
Ünvan ve İşletme Adının marka olarak tescil edilmesi iyi ve etkin bir koruma sağlayacaktır.